

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ ДЛЯ ІХТІОЦЕНОЗІВ РІЧОК ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО ПРИАЗОВ'Я

Н. А. Демченко

*Міжвідомча лабораторія моніторингу екосистем Азовського басейну
Інституту морської біології та Мелітопольського державного
педагогічного університету імені Б. Хмельницького*

Для оцінки комплексного впливу екологічних чинників на популяції видів риб у досліджуваних річках, нами було виокремлено фактори, які здатні викликати і вже викликали суттєві зміни іхтіофауни, скорочення чисельності популяцій більшості видів, а також загальмували чи взагалі унеможливили їх відтворення. Зарегулювання русла греблями, обмеження міграції прохідних та напівпрохідних видів, браконьєрство, розвиток рибного господарства виявилися чинниками, які є присутніми у всіх водоймах і мають високий рівень загрози, що є неприйнятним для існування риб. Дані впливи були ранжовані для кожної річки за шкалою («0» – вплив мінімальний чи відсутній, «1» – низький, «2» – середній, «3» – високий). За

результатами експертної оцінки водойми отримали певну кількість балів які були об'єднані в декілька груп за показником масштабності ризику (0-5 балів – «ризик відсутній», 6-10 – «ризик незначний», 11-15 – «ризик значний», 16-20 – «ризик критичний, 21-25 – «ризик катастрофічний»).

Згідно даної оцінки річки Північно-Західного Приазов'я можна розподілити на 3 групи:

- Річки Лозуватка та Корсак увійшли в групу, для структурних іхтіоценозів яких характерна відносна стабільність. Так наявні антропогенні зміни в їх басейнах суттєво не вплинули на чисельність окремих видів. Зникнення з фауни деяких з них було викликано помітним скороченням їх чисельності в Азовському морі. Підтримання стабільності іхтіоценозів відбувається завдяки збереженню гирлових ділянок, відсутності промислових та комунальних стоків, а також скидів з зрошувальних систем.

- Річки Берда та Обитічна характеризуються кризовим станом. В структурі їх іхтіоценозів є заміна аборигенних видів на вселенців, які стали домінувати в окремих ділянках річок. Слід відмітити втрату прохідних видів риб у фауні. Одним з факторів, що підтримує стан іхтіоценозів даних річок, є відносно стабільний екологічний стан гирлових ділянок.

- Річки Малий та Великий Утлюк, Молочна характеризуються високими показниками виникнення ризиків. Для них характерна докорінна зміна видового різноманіття, у деградації іхтіоценозів вирішальним фактором виявилось зарегулювання стоку і трансформація гирлових ділянок.